

og derefter at vælge. Noget dertil Svarende er ikke indbrømt Sælgeren; han har, saaledes som af en æret Taler allerede omtalt, kun en Afgang, ikke engang til at faae en Overtaxation, men kun en Omtaxation, kun en Afgang til at tilkjøbe sig paa Stiftelsens Begne en Raadighed til at anstille Forsøg paa, om andre Taxatorer vilde taxere anderledes end de først valgte, ingenlunde nogen Afgang til at faae, som andre Sælgere, nogen directe Indflydelse paa Bestemmelsen af den Britis, der paa Stiftelsens Begne maatte holdes for den rette, end sigge nogen Afgang til at gjenvinde sin oprindelige Berettigelse til at bestemme den hele Kjøbesum. Endnu synes mig, der er Anledning til at spørge og til at attraae nogen yderligere Drøftelse af, hvorvidt det kan tilkomme en Kjøber i dette Tilfælde mere end i alle andre at faae saadan Indflydelse paa Kjøbesummens Bestemmelse, som følger af, at det indrømmes ham at vælge den ene Taxator af tre, især hvor Afgjørelsen beroer paa Stemmeflerhed alene. Jeg troer ikke, det skal ansees som en Fornærmelse mod Nogen, naar jeg tillader mig at spørge, om der ikke er stor Anledning til at forudsætte, at de af Brugerne valgte Taxatorer for det Meste eller mange Gange vilde blive saadanne, som taxerede ganske overordentlig lavt, og om Udsaldet altsaa ikke beroede paa, hvorvidt nogen af de andre Vedkommende, hvorvidt enten Ministeriet eller Stiftsovrigheden eller anden Bestyrelse, skulde engang have grebet feil i sit Valg af Taxator, og om der ikke kunde gives andre Forholdsregler at vælge end just de her foreslaaede, nemlig saadanne, som bedre vilde betrygge, at der ikke hazarderedes for Meget paa Stiftelsernes Begne.

Jeg tillader mig i Korthed at nævne Stiftelser alene, fordi deres Eiendomme ere de fleste af de omhandlede.

Derhos er endvidere at erindre, at medens en Lov af den Beskaffenhed som den foreliggende vil findes mindre ansættelig, end en Lov om tvunget Salg af alt Fæstegods, især fordi man ikke her støder paa enkelte Individier, hvem man berøver deres formeentlige velbegrundede Ret til at beholde, hvad de ikke selv ere tilbøielige til at stille sig ved, men her kun støder paa, hvad

man kalder juridiske Personer, er dog en Klasse af Tilfælde medtagen, hvor man støder paa det enkelte Individ ligesaafuldt som ved en Lov om tvunget Salg af alt Fæstegods, nemlig naar der er talt om det Kirker tilhørende Bøndergods. Jeg veed ikke rettere, end at Kirkerens Bøndergods tilhører Kirkeieren ligesom Tienden tilhører ham. Begge Dele har han tilkjøbt sig, selvfølgelig paa Betingelse af vedligeholde Kirken tilbørligt, saa at hans Forhold til dette Kirken tilhørende Bøndergods ikke er væsentlig noget andet end Forholdet for enhver anden Eier af Fæstegods.

Hermed skal jeg slutte, om jeg end kunde have endnu Mere at erindre.

Schwann: Jeg skal kun bemærke, at, naar jeg ikke finder mig foranlediget til at gaae ind paa de principielle Spørgsmaal, som ved dette Lovudkast kunne opfaastes, saa er det, fordi jeg for mit Vedkommende staaer aldeles paa samme Grundvold som Lovudkastet. Jeg skal kun bemærke, at Forholdet mellem dette Lovudkast og det, som tidligere har været under Forhandling med Hensyn til privat Bøndergods, ingenlunde reducerer sig til, at man i det ene Tilfælde har blot legemlige Personer og i det andet juridiske eller moraliske Personer for sig, men at Forholdet er heelt forskjelligt, fordi det er Staten, der væsentlig er Disponent over disse Gjenstande, og altsaa Analogien ligger meget nær med de allerede stedsfundne Afhandelser af Bøndergodset paa Domanierne og Sors Gods, der i sit Væsen kun er en offentlig Stiftelse og i Hovedsagen staaer disse nærmere end privat Eiendom. Jeg skønner heller ikke rettere, end at der i Loven er taget et fuldkommen retfærdigt og billigt Hensyn til de offentlige Stiftelser eller dem, der komme ind under Lovens Omraade, og som have stor Adkomst til, at Staten opfylder det Børgemaal, den har paataget sig. Der er værnet derom efter den Maade, hvorpaa Taxationscommissionerne ere sammensatte, ved den Control, der er indført, og ved de Lemper, der endnu kunne gøres gjældende. Loven afgiver saaledes fuld Betryggelse i saa Henseende, saa at dens Grundtante kan jeg for mit Vedkommende fuldkommen tiltræde.